THE FUNCTIONING OF THE CONSULATS IN GALAŢI DURING THE FIRST HALF OF THE 19TH CENTURY

Ana-Maria CHEŞCU
"Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: Though the lawyers have writing, so many times, that between the eighteenth century and nineteenth centuries the consuls they were considered as messengers officials or were regarded as well as ambassadors of the Otoman Empire, we have to mention that the difference between the consular ranks are large. Moreover, these differences they were and between the legal capacity of consul and legal capacity of ambassador between the two beings created a grade of subordination. Consequently, it was necessary a simple presentation that clarifies which were the consular ranks, the way of organization, paperwork, title and functions. Methodological legally we focus on the presentation of theoretical and practical consular activity, as evidenced by analyzing consular reports and consular historiography.

Keywords: patents, passport, dragoman, consul, commerce.

Deși în literatura de specialitate s-a spus, de foarte multe ori, că, între secolele XVIII-XIX, consulii[1] au fost considerați ca trimiși oficiali sau că au fost priviți ca și ambasadorii din Imperiul Otoman, trebuie să menționăm că există diferențe între aceste ranguri, fapt ce rezultă și din capacitatea juridică a ambasadorului și capacitatea juridică a consulului, între cele două existând un grad de subordonare.

În consecință, era necesară o prezentare simplă care să clarifice care au fost rangurile consulare, modul de organizare, actele, titulaturile și principalele funcții ale reprezentanților consulari. Din punct de vedere metodolgic, ne axăm pe prezentarea teoretică și cronologică a activității consulare, după cum reiese din analizarea rapoartelor consulare și a lucrărilor de drept consular[2].

Numirea unui reprezentant consular[3]

Numirea și admiterea membrilor era un act de drept internațional și presupunea raportul între două state, denumit astăzi în dreptul consular **raport de misiune consulară**[4]. Acesta presupune două etape: numirea șefului de oficiu consular (act de drept intern) și admiterea șefului de oficiu (act de drept internațional). Admiterea și numirea unui șef de oficiu consular constituie un acord de voință cu caracter contractual, care se realizează prin numirea de către statul trimițător, atestat de **patentă** consulară și admiterea de către statul de reședință, atestat de **exequatur[5].** Articolul 12 al Convenției din anul 1963, prevede: șeful de post consular este admis să-și exercite funcțiile printr-o autorizație a statului de reședință, denumită *exequatur*[6].

[1] Termenul este folosit incorect, deoarece în dreptul consular diferențele de rang reies din titlurile consulare. Astfel, un consul nu poate fi echivalat unui vice-consul.
[2] O analiză completă regăsim în Paul Cernovodeanu, *An interesting account concerning the British Consulate in Iassy (1841),* în „Revue Roumanine d'Histoire", t. XX, București, 1981
[3] În următoarele pagini avem informații preluate din Chește Ana-Maria, *Date noi*, p. 133, passim
[4]Aurel Bonciog, *Drept consular*, București, Editura „România de Mâine", 1996, p. 110
[5] *Ibidem*, p. 111
[6] *Ibidem*

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

Patenta consulară

Legile fiecărui stat desemnau instituția care emitea și semna patenta consulară[7]. Patenta consulară era uninominală, deci nu putea fi acordată decât unei singure persoane și pe perioada unui singur mandat. De regulă, ministerul de externe se ocupa de această formalitate[8]. Atunci când într-un stat existau consuli generali, consuli, vice-consuli și agenți consulari, se foloseau și alte acte, precum brevet, licență, decret. La fiecare nouă numire era emisă o nouă patentă. Acest lucru denotă faptul că patenta avea un dublu caracter: pe de o parte desemna persoana care ocupa funcția de șef al oficiului consular, iar pe de altă parte atesta exercitarea de către acesta a activității consulare în spațiul desemnat circumscripției[9]. Patenta consulară trebuia să conțină, în mod obligatoriu, numele și prenumele, funcția, locația oficiului, categoria consulară (de carieră sau onorific), clasa consulară, sediul oficiului, circumscripția. Aceasta era trimisă de către guvernul statului trimițător, guvernului statului unde șeful de post consular trebuia să-și exercite funcția. Viitorul șef de post consular era admis pe baza unui *exequatur*[10].

Patenta de sănătate

Patenta de sănătate era actul eliberat de către administrația sanitară a unui port. Dacă această administrație sanitară nu exista deloc, consulul, în cazuri extreme, avea dreptul de a elibera patente de sănătate. Eliberarea acestor documente necesita prudență, deoarece existența unei epidemii care fusese ignorată, teama unei epidemii care nu fusese dovedită, putea avea pentru comerțul din aceste porturi, dar și pentru statele care desfășurau o activitate comercială în aceste zone, consecințe dezastruoase. Patentele de sănătate puteau fi de două tipuri: **patente brute și patente nete**[11]. Consulul acorda patente nete, atunci când nici o maladie endemică sau epidemică nu exista în locul în care navele acostau și patente brute, atunci când exista suspiciunea sau chiar certitudinea unei epidemii, dar aceasta nu era făcută publică. Prezentarea unei patente de sănătate la sosirea într-un port al Franței era obligatorie pentru toate navele care soseau aici. În patenta de sănătate trebuia să se menționeze, printr-o formulă precisă, situația sanitară a locului din care provenea posesorul patentei și să se specifice prezența sau absența maladiei. În aceasta, trebuia să fie scris, numele căpitanului, numele navei, informații referitoare la tonaj, natura încărcăturii, numărul pasagerilor și starea de sănătate a acestora. Pentru navele franceze care se întorceau din străinătate cu destinația Franța, patenta de sănătate putea fi eliberată de către consul, sau în absența acestuia, de către autoritățile locale din portul de plecare. Pentru navele străine care ajungeau în porturile Franței, patenta de sănătate putea fi eliberată de către autorități locale și vizată de către consulul francez. La 16 septembrie 1852, Cunningham aducea în discuție obligația de a elibera certificate de sănătate pentru toate vasele străine care plecau de la Galați și Brăila, spre porturile britanice[12] . La 22 noiembrie 1852, căpitanii a 15 vase britanice adresau o plângere vice-consulului Cunningham, privind prezentarea unor certificate de sănătate emise de către

---

[7] Charles de Martens, *Le guide diplomatique*, Leipzig/Paris, 1851, p. 255. Féraud-Giraud, *op. cit.*, p. 169.

[8] La 26 iunie 1810, Martin afirma că, datorită funcţiei de vice-consul la Galaţi, îşi stabilise reşedinţa în portul dunărean, dar la ordinul autorităţilor din Paris, fusese nevoit să se mute la Iaşi, pentru a rezolva situaţia supuşilor ionieni, francezi, italieni, aflaţi sub jurisdicţia consulatului francez. Deşi acesta era la Iaşi, îşi păstra titlul de vice-consul la Galaţi. Acesta nu putea fi anulat decât printr-un decret al Împăratului Franţei, Napoleon Bonaparte. Numirea acestuia, atât la Galaţi, cât şi la Iaşi, trebuia, potrivit afirmaţiilor lui Martin, să fie recunoscută de către guvernul Moldovei şi de către Împăratul Rusiei, Alexandru, printr-un *exequatur*, sau măcar printr-o *lettre de créance*. Vezi Cheşcu Ana-Maria, *Date noi*, p. 135

[9] Aurel Bonciog, *op. cit.*, p. 114

[10] *Ibidem*

[11] Charles de Martens, *op. cit.*, p. 291-293

[12] Paul Cernovodeanu, *Relaţii comerciale româno-engleze în contextul politicii orientale a Marii Britanii (1803-1878)*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1986, p. 139.

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

autoritățile otomane. Deși nu știm clar verdictul, vice-consulul britanic informa, într-o corespondență privată, din 22-24 ianuarie 1853, că făcuse tot posibilul ca problemele să fie rezolvate[13].

Exequaturul - scrisoarea de creanță - pașaportul

Era eliberat de către șeful de stat, la cererea agenților diplomatici, putând fi retras după bunul plac al puterii care deținea suzeranitatea teritorială[14]. Dacă statul în care consulul rezida se afla sub suzeranitatea altui stat cu drept de autonomie, *exequaturul* trebuia eliberat de către puterea suzerană[15]. Pe lângă acest act, consulul trimis în statele aflate sub suzeranitatea Imperiului Otoman trebuia să primească și un *firman,* act în virtutea căruia sultanul accepta numirea unui consul în cele două principate, state aflate sub suzeranitatea sa[16]. Scrisoarea de creanță era scrisoarea prin care un șef de stat acredita un reprezentant în alt stat[17]. Deși în teorie acest act acorda puteri depline ministrului sau consulului, în practică nu era decât un act care arata rangul acestuia. Forma acestor scrisori de creanță depindea de rangul suveranului care emitea scrisoarea și rangul suveranului care primea scrisoarea. Scrisoarea de creanță era recunoscută într-o audiență publică sau privată, după uzanțele țării și rangul purtătorului. Un exemplu în acest sens, avem la 26 iunie 1810, Martin, vice-consul la Galați, era trimis de către Champagny, ministrul de externe, să gireze afacerile supușilor francezi de aici[18]. Potrivit acestuia, Prințul Moldovei, în audiența pe care i-o acordase, îi ceruse un *exequatur* de la Alexandru, Împăratul Rusiei sau **o** *scrisoare de creanță***.** Neavând nici unul din aceste documente, Martin invocase regulile nescrise ale ierarhiei consulare franceze, potrivit cărora, atunci când un post devenea vacant, cel care urma în grad ocupa postul[19]. Eliberat de către autoritățile competente, pașaportul garanta călătorului libera trecere dintr-un loc în altul, dintr-un stat în altul. Miniștrii, ambasadorii și consulii, aveau dreptul de a elibera pașapoarte propriilor supuși, cu scopul de a le asigura libera trecere[20]. Dacă pe timp de pace călătorul avea nevoie doar de pașaport, pe timp de război era necesar eliberarea unui *salv-conduct* eliberat de către puterile beligerante. În anumite situații, datorită contextului, salv-conductul putea fi eliberat și de către comandanții armatei[21]. Pașapoartele și salv-conductul erau eliberate, atât sudiților, cât și protejaților[22].

Vice-consulul britanic de la Galați, Charles Cunningham, putea elibera pașapoarte oricărui străin care nu era supus otoman, nu avea reședință în aceste regiuni, sau servise în Legiunea Britanică. Aceste instrucțiuni veneau în contextul în care Cunnigham eliberase, în

---

[13] *Ibidem*

[14] Charles de Martens, *op. cit.,* p. 255. R. Monnet, *Manuel diplomatique et consulaire,* Paris/Nancy, 1905, p. 169

[15] *Ibidem*

[16] Ancuța Vlas, *Consulatul francez de la Galați în secolul XIX,* în „Diplomație și destine diplomatice în lumea românească", Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2011, p. 82.

[17] *Ibidem*.

[18] Hurmuzaki, Vol. XVI, *Corespondență diplomatică și rapoarte consulare franceze (1603-1824),* publicate după copiile Academiei Române și editate de către Nerva Hodoș, București, 1912, p. 856

[19] *Ibidem,* pp. 856-857

[20] Charles de Martens, *op. cit.,* p. 80

[21] *Ibidem,* pp. 80-82

[22] Prin sudiți sau supuși străini se înțelegeau cetățenii străini, aflați pe teritoriul moldo-valah sub protecția unui consulat. Categoria sudiților era alcătuită din supuși veritabili, adică cetățeni străini proveniți din țara lor de origine și având naționalitatea statului respectiv și din protejați, persoane autonome, strecurați sub o protecție străină, prin fraudă sau abuz. Protejații, la rândul lor, erau împărțiți în protejați străini, adică supușii diferitelor state care nu aveau încheiate capitulații cu Poarta și, prin urmare, nu aveau în Principate un agent consular sau un consul și în protejați supuși otomani, proveniți din rândurile pământenilor, locuitori din moși strămoși în Moldova, născuți și căsătoriți în Principatele Române, cu femei pământene, vechi contribuabili ai țării. Stela Mărieș, *Situația protejaților străini în România în secolul al XIX-lea*, în Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie, t. XXVI, 1983-1984, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, p. 195.

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

mod eronat, două pașapoare unor supuși ruși, de aceea Foreign Office-ului îi atrăgea atenția, că ,,vă rog să înţelegeţi că nu puteţi acorda aceste documente de protecţie oricui..., nu puteţi acorda protecţie unei persoane, care nu este protejat britanic, sau supus britanic propriu-zis"[23].

Pe lângă pașapoarte, vice-consulul elibera și ,,fresh patentes" la începutul fiecărui an. În instrucțiunile din data de 8 decembrie 1857, aflăm că: ,,Odată cu începerea Noului An este de datoria tuturor britanicilor sau supușilor ionieni să se prezinte la oficiul consulatului (exprimare greșită, era vorba de vice-consulat), pentru a fi înregistraţi şi a primi certificate de naţionalitate. Dumneavoastră aveţi obligaţia de a le da acest document, care le atestă naţionalitatea"[24]. La 21 aprilie 1835, C.A. Kuch, vice-consulul Prusiei la Iași, îl informa pe ambasadorul Prusiei de la Constantinopol că, la acel moment, agentul francez, Sacchetti, gira interesele supușilor prusieni de la Galați[25]. Vice-consulul Prusiei de la Iaşi sugera ideea numirii unui alt reprezentant la Galaţi, deoarece Sacchetti fusese acuzat de acordarea de pașapoarte false supușilor altor state, în schimbul unor sume de bani.

Etapele numirii unui reprezentant consular

Înființarea, organizarea și funcționarea posturilor consulare la Galați au fost reglementate pe baza regulilor de drept internațional, diplomatic și consular. Numirea unui reprezentant consular în aceste zone, presupunând un acord legal între două state, în cazul de față, statele europene și Imperiul Otoman, datorită suzeranității Imperiului Otoman asupra Principatelor Române, a atras după sine o serie de practici care au stat la baza funcționării acestor posturi consulare.

Principalele etape în numirea unui consul erau: minstrul de externe propunea o persoană pentru a îndeplini funcția de reprezentant consular[26]; regele aproba noua numire într-o ședință extraordinară; actul în virtutea căruia consulul era admis să-și exercite funcțiile se numea exequatur[27]; după aprobare, consulii generali sau consulii erau trimiși în fruntea unei circumscripții, prin scrisori de numire semnate de către suveran[28]; numirile consulare erau trimise de către ministrul afacerilor străine către legația acreditată de suveran în teritoriul unde reprezentantul consular urma să-și îndeplinească funcțiile; simultan, numirea era adusă la cunoștința ambasadorului de la Constantinopol, care trebuia să obțină acceptul din partea sultanului[29]; în caz de accept, sultanul emitea un *firman*, decret prin care era aprobată numirea unui reprezentant consular[30]. După ce consulul își lua în primire postul, reprezentantul consular dădea autorităților din provincia unde trebuia să-și îndeplinească funcțiile, firmanul și exequaturul[31]. Ultima etapă era anunțarea numirii în ziarele țării[32]. Arhivele consulatului îi erau înmânate și predate de către predecesorul său[33]. După ce verificarea acestor piese era făcută, un proces verbal atesta această depunere. După ce această formalitate era îndeplinită, consulul convoca conaționalii pentru a le comunica, într-o reuniune de oficiu, intrarea sa în funcție.

[23] PRO, FO 78/1399, f. 333-334
[24] *Ibidem*, f. 335.
[25] Vasile Docea, *Înființarea reprezentanței consulare a Prusiei la Galați (1837),* în ,,Danubius", nr. XIII-XIV, Galați, 1992, p. 146
[26] Dimitrie Bodin, *Contribuții la istoricul consulatelor Regatului celor două Sicilii în Principatele Române,* în ,,Revista istorică română", Vol.VIII, 1838, p. 69.
[27] DANIC, rola 290, c. 4, c. 41
[28] Charles de Martens, *op. cit.,* p. 257
[29] DANIC, rola 290, c. 28-29
[30] Dimitrie Bodin, *Contribuții la*..., p. 72
[31] DANIC, rola 290, c. 41
[32] *Albina Românească*, 11 aprilie 1846, nr. 28, an XVIII, p. 109
[33] DANIC, rola 290, c. 39

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

Izvoarele edite și inedite întăresc teoria prezentată mai sus[34]. Din analiza documentară, reiese faptul că Martin, vice-consulul francez de la Galați, între anii 1807-1811, a ajuns la Iași, pe 30 vendemaire, an 14, (vendemaire: 22 septembrie-21 octombrie); a intrat în audiență la prințul Moldovei, Alexandru Moruzi, pe 4 brumaire, același an (brumaire: 22 octombrie-20 noiembrie), căruia i-a prezentat beratul, firmanul și scrisoarea vizirală de la sultan[35].

Următorul reprezentant, Ange Timoni, expunea la 30 iunie 1813, într-o notă, oficialităților de la Paris cheltuielile pe care fusese nevoit să le facă pentru vice-consulatul francez de la Galați, cu prilejul ceremoniei de citire a firmanului de numire[36]. La 9 iulie 1813, același A. Timoni, semna o notă prin care își arăta toată gratitudinea față de ambasadorul Franței de la Constantinopol care îi aprobase numirea în postul de la Galați și dăduse toate ordinele necesare, pentru ca acesta să fie tratat conform funcției[37].

La 2 iulie 1852, Gardera, consulul francez de la Galați între anii 1852-1855, înștiința Direcția Consulatelor și a Afacerilor Comerciale de sosirea în postul de la Galați[38]. Acesta urma să-l înlocuiască pe Duclos, care era trimis să gireze afacerile vice-consulatului de la Brăila. La 23 iulie 1852, consulul francez de la Iași, Castaing, informa Secretariatul de Stat al Moldovei de decizia Președintelui Republicii Franceze de a-l numi în postul de la Galați, pe Gardera. Răspunsul Secretariatului, sosit la 29 iulie 1852, susținea imposibilitatea numirii lui Gardera în funcția de consul la Galați, în lipsa unui berat de recunoaștere al Porții. În ciuda acestui fapt, la 3 august 1852, Gardera anunța autoritățile de la Paris de numirea sa. La 16 august 1852, acesta trimitea un raport către Minstrul Afacerilor Externe de la Paris, prin care înștiința că, pe 9 ale lunii, domnul ambasador al Franței la Constantinopol, îi trimisese beratul de executare emis de către sultan, berat care îi dădea dreptul să-și exercite funcțiile consulare. La acest document, consulul atașa un firman, destinat prințului Ghica Hospodarul Moldovei".

Titlurile

În funcție de destinatar, consulul redacta corespondența în diverse limbi. În stânga sus, fiecare raport consular avea trecut rangul și titlul consulatului. La Galați, Méchain purta titlul de ,,sub-comisar pentru relații comerciale", ceea ce demonstrează funcția comercială a acestui sub-comisariat, dar și gradul de subordonare față de agenția de la Iași[39]. Corespondența acestuia, prezentă în documentele rusești, traduse și publicate de către Andrei Oțetea, denotă o activitate desfășurată la nivelul comisariatului din Moldova. Aceste exemple ne fac să credem că, în perioada respectivă, agenții francezi de la Galați nu aveau atribuții stabile. Aceștia erau nevoiți să gireze, de nenumărate ori, atât afacerile sub-comisariatului de la Galați, cât și pe cele ale comisariatului de la Iași. Drept dovadă, la 15 iunie 1803, Méchain trimitea un raport ministrului de externe, Talleyrand, în care îl informa că aștepta să fie primit în audiență la prințul Moldovei, pentru a putea fi recunoscut drept ,,comisar general provizoriu pentru relațiile comerciale ale Franței"[40]. La nici șase zile, același Talleyrand, îl înforna pe Antoine Fornetty că va fi numit la Iași, în funcția de ,,sub-comisar cancelar"[41].

Până la venirea sa, cel care a girat această funcție a fost cetățeanul Méchain. Ceea ce denotă, iarăși, o instabilitate a funcțiilor consulare. Astfel, în decurs de un an, agenția de la Iași a trecut, de la gradul de comisariat, la cel de sub-comisariat. Mai mult, din analiza

[34] Chește Ana-Maria, *Date noi,* p. 139, passim
[35] DANIC, *Microfilme Franța, rola* 290, c. 4
[36] *Ibidem*, cc. 28-29
[37] *Ibidem*, c. 30
[38] *Ibidem*, c. 39-41. Ancuța Vlas, *op. cit.*, p. 82.
[39] Vezi *Călători străini despre Ţările Române în secolul al XIX-lea*, Vol. I (1801-1821), Red. Resp. Paul Cernovodeanu, București, Editura Academiei Române, 2004, nota 25, p. 170. Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați. De la origini până la 1918,* Vol.I, Galați, Editura Porto-Franco, 1994, pp. 176-177. Hurmuzaki, Vol. IV, pp. 532-533, 547, Hurmuzaki, Vol. XVI, p. 553
[40] Hurmuzaki, vol. XVI, p. 652
[41] *Ibidem*, p. 653

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

documentară nu reiese clar care a fost rangul reprezentanței franceze de la Galați, deoarece în documente titlurile diferă. Până la proclamarea unității statale, în martie 1861, titlul oficial al Italiei a fost ,,Regatul Sardiniei". Astfel, reprezentanța consulară a Regatului Sardiniei a avut titlul de ,,Consulatul Majestății Sale, Regele Sardiniei în Moldova și Valahia"[42]. Titlul reprezentanței consulare britanice era ,,The British Vice-consulate"[43]. Titlul reprezentanței consulare sarde era ,,Consulatul Majestății Sale, Regele Sardiniei în Moldova și Valahia"[44]

Personalul consular

Consulatele din Principatele Române, inclusiv cel de la Galați, funcționau după modelul consulatelor din Imperiul Otoman, fiind formate dintr-un consul general, consul, vice-consul, cancelar și dragoman[45]. Cancelarul era funcționarul care se ocupa de toate actele din cancelaria consulatului. De cele mai multe ori, cancelarul îndeplinea și funcția de dragoman. Existau două categorii de cancelari: cei numiți de către suveran și cei propuși de către consul și numiți de către ministrul afacerilor străine. În nici unul din cazuri, cancelarul nu înceta să fie omul guvernului pentru a deveni omul consulului, ci păstra față de ultimul un anumit statut de independență relativă, deoarece era supus unei responsabilități personale în exercitarea funcțiilor. Consulul nu putea să ceară demisia cancelarului, ci doar să suspende activitiatea acestuia și să ceară demisia printr-o decizie ministerială.

Dragomanii[46] (secretarii) ambsadorilor și consulilor din Levant formau un corp special[47]. Ei erau numiți de către suveran și subordonați ministrului afacerilor străine. Puteau exista mai mulți dragomani, unul dintre ei fiind dragoman-cancelar. În consulatele de clasă primară (consulatele generale) și secundară (consulatele), dragomanul îndeplinea și funcția de cancelar. În mod normal, dragomanul trebuia să cunoască limba țării de baștină. Dragomanul putea să viziteze autoritățile străine, doar cu aprobarea ambasadorului și consulului, executa ordinele date de către ambasador sau consul, superviza actele afacerilor desfășurate de către conaționalii săi și le depunea în cancelaria consulatului. In anul 1803, Méchain gerantul comisariatului general de la Iași și sub-comisarul pentru relații comerciale de la Galați, afirma că: până când pacea va permite comerțului nostru să înconjoare Marea Neagră, mi se pare urgent să întreținem aici un comisar, a cărei stabilire necesită și prezența unui dragoman. Este necesar ca acesta să cunoască foarte bine limba și intrigile țării[48]. La 27 decembrie 1837, consulul sard de la Galați, Bartolomeo Geymet, trimitea un raport ministrului de externe, contele Clemente Solaro Della Margarita, în care propunea numirea unui dragoman la Galați[49]. Persoana care trebuia să ocupe această funcție era Gaetano Truqui, dar cum acesta nu cunoștea limba țării, Geymet propunea găsirea unei alte persoane care să îndeplinească această funcție.

---

[42] ANIC, *Microfilme Italia*, rola 4, c. 914-915. *Secretariatul de Stat al Moldovei*, dosar 554/1839, f. 48. Dimitrie Bodin, *Documente privitoare la legăturile economice dintre Principatele Române și Regatul Sardiniei,* București, 1941, p. 70 (aceiași, 7 ianuarie 1841)

[43] PRO FO, 195/349, p. 149

[44] ANIC, *Microfilme Italia*, rola 4, c. 914-915. *Secretariatul de Stat al Moldovei*, dosar 554/1839, f. 48. D. Bodin, *Documente sarde*, p. 70 (aceiași, 7 ianuarie 1841)

[45] Lăcrămioara Iordăchescu, *Statutul reprezentanțelor diplomatice franceze în Principate 1798-1859*, în ,,Franța. Model cultural și politic", Editura Junimea, Iași, 2003, p. 207

[46] Cuvântul dragoman provine din cuvântul arab *tirgiman* și înseamnă *interpret.* Vezi Stela Mărieș, *Situația protejaților străini în România în secolul al XIX-lea,* în Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie, t. XXVI, 1983-1984, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, p. 194.

[47] Charles de Martens, *op. cit.*, p. 324

[48] Hurmuzaki, Serie Nouă, Vol. IV (1796-1806), editate de către Andrei Oțetea, București, 1964, pp. 532-533

[49] Dimitrie Bodin, *Documente sarde*, pp. 18-20 (Bartolomeo Geymet c. Contele Clemente Solaro Della Margarita, Galați, 27 decembrie 1837)

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

Suspendarea şi încetarea funcţiilor consulare

În cazul în care consulul era în concediu, trebuia să desemneze un angajat să se ocupe de gestiunea interimară a afacerilor şi să dea dispoziţii agenţilor plasaţi sub ordinele sale[50]. Sub nici un pretext, chiar şi în cazul în care exista certitudinea unui război iminent, sau al unei ostilităţi deja începute, în statul său, sau cel în care rezida, consulul nu trebuia să-şi suspende funcţiile din propria sa iniţiativă, ci trebuia să aştepte până când autorităţile dădeau îi ordinul de a părăsi postul sau îi retrăgeau exequaturul. Înainte de a părăsi postul, consulul prezenta procesul-verbal al arhivelor consulatului. După ce aceste formalităţi erau îndeplinite, consulul anunţa plecarea sa autorităţilor locale superioare şi agenţilor din stabilimentul consular[51].

Era interzis consulului să păstreze, fie în copie, fie în original, documente provenite din arhiva consulatului, sau să publice rezultatele informaţiilor pe care le-a transmis guvernului în timpul gestiunii. În caz de deces al consulului, ofiţerii consulatului sigilau şi inventariau bunurile acestuia. In cazul în care un reprezentant părăsea postul înaintea încheierii mandatului, era numit un supleant**.** La 14 octombrie 1811, ministrul de externe, Maret, trimitea instrucţiuni gerantului francez, Fornetty, cu privire la modul în care trebuia să-şi desfăşoare mandatul, cât timp dura vacanţa (geranţa) consulului general francez de la Iaşi[52]. În numărul Albinei Româneşti, din 31 mai/12 iunie 1834, era anunţat următorul eveniment: ,,Domnul Mimaut, care până în prezent a fost Consul al Franţei la Iaşi, prin nota sub numărul 937, a adus la cunoştinţă Secretariatului de Stat al Moldovei, că guvernul Regelui Franţei l-a însărcinat cu gestiunea Consulatului de la Bucureşti, în absenţa domnului Lagan, care se găsea în concediu la Paris; în urma acestei dispoziţii, dl. Blanc-Duclos era desemnat să apere interesele supuşilor francezi din capitala Moldovei[53]. Potrivit Ancuţei Vlas, un raport din anul 1834, informa că Jules Saccheti, agent al Franţei la Galaţi, preluase în prezenţa consulului francez de la Iaşi, Mimaut, şi în prezenţa dragomanului consulatului, M. Zelinski, arhiva de la fostul agent, M. Ghimba[54]. Din cele două rapoarte observăm prezenţa a doi consuli francezi la Iaşi în anul 1834, Mimaut şi Blanc-Duclos. La 3 august 1853, Gardera, consulul francez de la Galaţi, între anii 1852-1855, aducea la cunoştinţă ministerului de externe că, datorită imediatei plecări a domnului Duclos, dl. Poujade, consulul general francez de la Bucureşti, îl propusese în postul de la Brăila pe Castaing, cancelarul consulului francez de la Galaţi. Gardera respingea această soluţie, deoarece o absenţă, mai mult sau mai puţin prelungită, a cancelarului din portul dunărean, îi crea dificultăţi în relaţiile cu autorităţile locale[55]. De aceea, Gardera propunea numirea unui alt titular în postul de la Brăila, în persoana lui Eugène Nemethrice. Această propunere era agreată şi de către consulul general al Franţei la Bucureşti, Eugen Poujade. La 23 iulie 1853, acesta confirma primirea scrisorii din data de 18, a acestei luni, de la Gardera. În aceasta, Gardera era informat de iminenta plecare a lui Duclos din postul de la Brăila şi de intenţia de a numi aici un nou titular, în persoana lui Eugen Nemethice[56]

[50] Charles de Martens, *op. cit*., pp. 328-329.
[51] DANIC, rola 290, c. 57
[52]Hurmuzaki, Vol. XVI, pp. 926-927
[53]Albina Românească, 31/12 mai/iunie, nr. 49, 1834, p. 198
[54] Ancuţa Vlas, *op. cit.*, p. 81. *Călători străini despre Ţările Române în secolul XIX,* Vol.III (1831-1840), Coord. Daniela Buşă, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2006, p. 234. Vezi şi Ştefan Stanciu, Marian Stroia, *Oraşul Galaţi în relatările călătorilor străini (De la începuturile sale până la 1848),* Galaţi, Editura Biblioteca Bucureştilor, 2004, pp. 76-77
[55]DANIC, rola 290, c. 40
[56] Ancuţa Vlas, *op. cit*., p. 82

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

Interdicția de a administra consulatele mai multor state

Această interdicție, pronunțată prin regulamentele consulare, avea drept scop principal prevenirea inconvenientelor care puteau apărea în situația în care un consul, în anumite circumstanțe, trebuia să reprezinte interesele supușilor altor state[57]. De regulă, statele au interzis consulilor să gireze un consulat străin, fără aprobarea guvernului. Din motive de economie, unele state au refuzat să aplice această regulă[58]. La 18 aprilie 1838, consulul francez de la Iași, Huber, îi scria ministrului Molé că, după ce se va întâlni cu confratele Chateugiron de la București, se va duce la Galați, pentru a organiza definitiv agenția consulară a Franței, încredințată în acest moment domnului Cunningham, vice-consul al Angliei[59].

Corespondența consulară

Tribunalul de Comerț se afla la Galați. Sediul Guvernului se afla la Iași, la fel ca și cel al Tribunalelor Principale, mai exact două Tribunale Principale, unul pentru Iași și altul pentru provincie. Tot aici se afla un Divan Princiar sau o Curte Supremă de Apel, dar și un Tribunal Penal, unicul din Moldova. Administrația consta într-o Mare Logofeție, unde toate plângerile judiciare sau administrative erau auzite, Ministerul de Interne, care are sub supraveghere forțele de poliție, hatmanul, cu Hătmănia, comandantul oștirii, care, pentru un timp, a avut supravegherea carantinii, Secretariatul pentru Afaceri Străine. Exceptând aceste instituții, avem Vornicia, ramura executivă a tribunalului și Agia sau Poliția, prezidată de către Agă. Principalele limbi de corespondență între aceste instituții era moldoveneasca și franceza. Între consulate și oficialitățile de origine limba folosită, era cea a statului respectiv. În circumscripții, staroștii sau agenții consulatului îi asista pe sudiți și protejați în fața Tribunalelor Locale, în provincie și în capitală, în fața Tribunalului Penal, singurul de acest gen din Moldova[60]. Altă corespondență era între vice-consulul de la Galați și omologii săi, redactată, în franceză, italiană, engleză, în funcție de reprezentanța statului[61]; corespondența dintre consulul sard de la Galați și consulul general de la Odessa era redactată în limba italiană; corespondența dintre consulul sard de la Galați și Guvernul de la Torino era redactată tot în limba italiană;

Avantaje și tainuri

Vaillant călătorul francez ne oferă informații despre avantajele obținute de către Lascarev, numit în funcția de consul rus la București, în anul 1781. Acesta afirma că oricărui consul i se acorda din momentul instalării un tain proporțional cu rangul. Tainul consta în scutelnici, care urmau să îndeplinească serviciile auxiliare neoficiale ale consulatului și poslușnici, care aprovizonau cămara consulatului cu cele necesare pentru consum. Pe lângă aceasta, se mai oferea și o gardă formată din 12 arnăuți înarmați și 2 masalgii[62]. Salarizarea consulilor era inegală. De regulă, consulii generali primeau un salariu de 1800-2000 de ruble, consulii de 600-1500 de ruble. Dragomanul de gradul I primea 480-540 de ruble iar cel de

[57] Féraud-Giraud, *op. cit.*, p. 29

[58] 21 aprilie 1835, C.A. Kuch, vice-consulul Prusiei la Iași, îl informa pe ambasadorul Prusiei de la Constantinopol că, la acel moment, agentul francez, Sacchetti, gira interesele supușilor prusieni de la Galați. De aceea, vice-consulul Prusiei de la Iași sugera ideea numirii unui alt reprezentant la Galați. Intenția acestuia se datora faptului că Sacchetti fusese acuzat de acordarea de paşapoarte false supușilor altor state, în schimbul unor sume de bani. Vasile Docea, *Înființarea reprezentanței consulare a Prusiei la Galați (1837),* în „Danubius", nr. XIII-XIV, Galați, 1992, p. 146

[59]Constantin Buşe, *Comerţul exterior sub regimul de port-franc,* București, Editura Academiei R. S. R., 1976, p. 42.

[60] P. Cernovodeanu, *An interesting…,* pp. 731-732

[61] ANIC, *Microfilme Italia*, rola 4, c. 876.

[62] J. A. Vaillant, *La Roumanie*, t. II, Paris, 1844, pp. 247-249

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

gradul II 240-360 de ruble. Pe lângă salariu, consulii mai primeau în Principatele Române 240-600 de ruble pentru cheltuieli de corespondență și 450-600 de ruble pentru întreținerea casei[63].

Sumele era alocate pentru a crea o imagine impunătoare, atât asupra consulului, cât și a consulatului[64]. În funcție de posibilitățile financiare, fiecare stat aloca o suma reprezentantului consular. Xavier Hommaire du Hell, cunoscutul inginer francez care a întreprins o călătorie în Principatele Române, descria condițiile în care își desfășura activitatea vice-consulul francez de la Galați, Duclos. Potrivit acestuia, Duclos locuia într-o cocioabă, nu avea tălmaci, nici pază nu putea să întrețină, nici măcar o trăsură. Salariul acestuia se ridica la suma de 5000 de franci, dintre care 600 erau pentru cancelarul său[65]. Alte dificultăți țineau de cheltuielile de corespondență. Până atunci, corespondența consulară fusese un serviciu gratuit, consulii având dreptul de a trimite curierul cu poșta moldovenească. De curând, curieratul fusese atribuit unui boier care refuzase să mai transporte gratis corespondența. După lungi proteste ale consulilor Angliei, Rusiei, Austriei, boierul a fost obligat să renunțe la pretențiile financiare. Cu toate acestea, potrivit afirmațiilor lui Hell, vice-consulul Franței plătea transportul corespondenței. La 7 ianuarie 1841, Bartolomeo Geymet trimitea ministerului de externe un raport în care pleda pentru mărirea fondurilor alocate consulatului sard de la Galați. Acesta își motiva cererea prin prețurile mari care se practicau la Galați atât pentru chirii cât și pentru necesitățile zilnice[66]. Geymet își motiva cererea prin chiriile mari pe care era nevoit să le plătească pentru a putea dispune de o locuință, dar și prin prețurile mari de la Galați. Pentru a-și justifica pretențiile, acesta dădea drept exemplu veniturile vice-consulului austriac de la Galați, Huber, care avea o subvenție în valoare de 2500 de florini, subvenție care-i permitea să întrețină personalul și recuzita consulatului austriac de la Galați, dar și un medic pentru angajații și persoanele auxiliare ale consulatului. Datorită imposibilității de a închiria o locuință personală, Bartolomeo Geymet locuia cu chirie la Hanul Ventura, cel mai probabil o proprietate personală a lui Constantin Ventura, negustorul care făcea comerț cu casele din Marsilia[67].

Asistența și protecția consulară

În activitatea cotidiană, consulul exercită anumite funcții consulare. Dintre aceste funcții, cea mai importantă era funcția de protecție. Potrivit acesteia, consulul este mandatat de către statul său să întreprindă demersuri oficiale pe lângă autoritățile statului de reședință, cu scopul de a conserva și apăra drepturile cetățenilor săi, fie persoane fizice, fie persoane juridice sau pentru a obține reparații legale, în cazul în care drepturile acestuia erau încălcate[68].

Dreptul de protecție este departe de a fi o intervenție în treburile interne ale unui stat. Acesta nu poate fi acordat decât misiunilor diplomatice și misiunilor consulare. Temeiul juridic al intervențiilor consulului pentru apărarea drepturilor și intereselor cetățenilor statului trimițător, persoane fizice sau juridice, sunt normele dreptului intern din statul de reședință, care asigură și garantează anumite drepturi pentru străini[69].

Drepturile pot fi convenite și direct, între statul trimițător și statul de reședință, pe bază

[63] Constantin Șerban, *Înființarea consulatelor ruse în Țara Românească și Moldova*, în „Studii și Cercetări de Istorie Medie", anul II, nr. 1, Bucureşti, 1951, p. 65.
[64] Elias Regnault, *Histoire politique et sociale des Principautés Danubiennes,* Paris, 1855, p. 95
[65] *Călători străini despre Țările Române în secolul al XIX-lea,* Vol. IV, București, Editura Academiei Române, 2007, p. 633
[66] Dimitrie Bodin, *Documente sarde,* p. 67 (aceiași, Galați, 7 ianuarie 1841)
[67] Paul Păltănea, *op. cit.*, p. 315. Constantin Bușe, *op. cit.,* p. 73
[68] Aurel Bonciog, *op. cit.,* p. 41
[69] *Ibidem*

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

de reciprocitate, prin convenții bilaterale. Prin aceste convenții, consulul dobândește competența de a prezenta autorității statului de reședință cereri, în favoarea și pentru cetățenii statului trimițător, cu rugămintea de a li se asigura drepturile legitime sau de a li se stabili reparațiile legale.

Asistența consulară

Asistența consulară este activitatea de sprijinire a cetățenilor statului trimițător pentru apărarea propriilor drepturi, în conformitate cu legea statului de reședință.

Ea cuprinde un dublu aspect: un raport între funcționarul consular și conaționalul său, prin care acesta din urmă este sprijinit și sfătuit de către consul pentru a întreprinde singur acele acțiuni care să ducă la realizarea drepturilor sale (sfaturi, informări orale și scrise, dovezi); un raport direct al consulului cu autoritățile locale (consulul însoțește pe conaționalul său la autorități, face traducerea spuselor sale, solicită pentru el acte sau informații utile). Asistența consulară este asigurată și în cazul în care o firmă comercială sau o casă de comerț a statului pe care îl reprezintă se afla în litigiu cu o firmă comercială sau casă de comerț străină[70].

Între protecția consulară și asistența consulară exista următoarea diferență: dacă asistența consulară se acorda cetățenilor pentru a facilita realizarea drepturilor și intereselor lor înaintea autorităților statului de reședință, protecția consulară se acorda după ce autoritățile statului de reședință porniseră o procedură în care era implicat acesta. Protecția se mai putea realiza atunci când cetățeanul trebuia să-și apere un drept, o valoare, un bun.

Circumscripția consulară

Consulatele, instituite pe toată întinderea unui stat străin, formau un stabiliment consular. Acest stabiliment era divizat în mai multe circumscripții, aflate în strânsă legătură și sub coordonarea șefului de stabiliment consular[71]. Consulii, vice-consulii și agenții consulari, trebuiau să-și limiteze acțiunea doar în cadrul circumscripției. La Galați, cel puțin pentru prima jumătate a secolului al XIX-lea, nu putem vorbi despre o delimitare a circumscripției consulare, deoarece nu au existat reprezentanți consulari în fiecare oraș. În anul 1803, Méchain se afla lași, ca gerant al comisarului general având și titlul de sub-comisar pentru relații comerciale la Galați. La 26 iunie 1810, Martin afirma că, datorită funcției de vice-consul la Galați, își stabilise reședința în portul dunărean, dar la ordinul autorităților din Paris, fusese nevoit să se mute la Iași, pentru a rezolva situația supușilor ionieni, francezi, italieni, aflați sub jurisdicția consulatului francez[72]. Totuși, acesta își păstra titlul de vice-consul la Galați. Într-un raport din 31 octombrie 1836, se preciza că dl. Pappasoglu, în absența domnului Sacchetti, îl informa pe omologul său de la Iași că negustorii englezi veneau la Galați, pentru a cumpăra lemn de catarge[7374].

Din rândurile de mai sus reies principalele aspecte care au stat la baza funcționării reprezentanțelor consulare, atât de la Galați, cât și din Principate.

BIBLIOGRAFIE

Documente inedite

1. Direcția Județeană a Arhivelor Naționale București,
   - *Microfilme Franța*, rola 290.

[70] Aurel Bonciog, *op. cit.*, p. 53
[71] Féraud-Giraud, *op. cit.*, p. 29
[72] Hurmuzaki, Vol. XVI, p. 856
[73] *Ibidem*, Vol. XVII, *Corespondență diplomatică și rapoarte consulare franceze (1847-1851)*, publicate după copiile Academiei Române de către Nerva Hodoș (1825-1846), București, 1913, p. 652

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

- *Microfilme Italia,* rola 4.

Documente edite

1. Hurmuzaki, Vol. XVI, *Corespondență diplomatică și rapoarte consulare franceze (1603-1824),* publicate după copiile Academiei Române și editate de către Nerva Hodoș, București, 1912.
2. **Hurmuzaki**, Serie Nouă, Vol. IV (1796-1806), editate de către Andrei Oțetea, București, 1964.
3. Bodin, Dimitrie *Documente privitoare la legăturile economice dintre Principatele Române şi Regatul Sardiniei,* București, 1941.
4. *Călători străini despre Ţările Române în secolul al XIX-lea,* Vol. I (1801-1821), Red. Resp. Paul Cernovodeanu, București, Editura Academiei Române, 2004,
5. *Călători străini despre Țările Române în secolul al XIX-lea,* Vol. IV, București, Editura Academiei Române, 2007.
6. *Călători străini despre Ţările Române în secolul XIX,* Vol.III (1831-1840), Coord. Daniela Buşă, București, Editura Academiei Române, 2006.

Lucrări generale

1. Ardeleanu, Constantin, *Evoluția intereselor economice și politice la Gurile Dunării (1829-1914),* Brăila, Editura Istros, 2008.
2. Bodin, Dimitrie, *Contribuții la istoricul consulatelor Regatului celor două Sicilii în Principatele Române,* în „Revista istorică română", Vol.VIII, 1838
3. Buşe, Constantin, *Comerţul exterior sub regimul de port-franc,* București, Editura Academiei R. S. R., 1976.
4. Cernovodeanu, Paul, *Implicațiile de ordin politic ale falimentului casei de comerț Bell & Anderson,* în „Studii și materiale de istorie modernă", XII, 1998.
5. Ibidem, *Relații comerciale româno-engleze în contextul politicii orientale a Marii Britanii (1803-1878),* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1986.
6. Ibidem, Paul Cernovodeanu, *An interesting account concerning the British Consulate in Iassy (1841),* în „Revue Roumanine d'Histoire", t. XX, București, 1981.
7. Chește Ana-Maria, *Date noi privind activitatea consulară franceză de la Galați, în prima jumătate a secolului al XIX-lea,* Galați, Editura Muzeului de Istorie, 2014.
8. *Eadem, Consuli, viceconsuli și agenți la Galați. Aspecte juridico-istorice privind funcționarea agenției consulare franceze de la Galați*, în „Philologica Jassyensia", nr. 1, an X, 2014, pp. 693-701.
9. Docea, Vasile, *Înființarea reprezentanţei consulare a Prusiei la Galaţi (1837),* în „Danubius", nr. XIII-XIV, Galaţi, 1992.
10. Iordăchescu, Iordăchescu, *Statutul reprezentanțelor diplomatice franceze în Principate 1798-1859,* în „Franța. Model cultural și politic", Editura Junimea, Iași, 2003.
11. Mărieș, Stela, *Situația protejaților străini în România în secolul al XIX-lea*, în Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie, t. XXVI, 1983-1984, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România.
12. Pacu, N. Moise, *Cartea județului Covurlui. Note geografice, istorice și statistice,* părțile I-III, București, Stabilimentul grafic I.V. Socécu, 1891, p. 392.

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)

13. Păltănea, Paul, *Istoria oraşului Galaţi. De la origini până la 1918,* Vol.I, Galați, Editura Porto-Franco, 1994.
14. Regnault, Elias, *Histoire politique et sociale des Principautés Danubiennes*, Paris, 1855.
15. Șerban, Constantin, *Înființarea consulatelor ruse în Țara Românească și Moldova*, în „Studii şi Cercetări de Istorie Medie", anul II, nr. 1, București, 1951.
16. Ștefan Stanciu, Marian Stroia, *Oraşul Galaţi în relatările călătorilor străini (De la începuturile sale până la 1848),* Galați, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2004.
17. Vlas, Ancuța, *Consulatul francez de la Galaţi în secolul XIX,* în „Diplomaţie şi destine diplomatice în lumea românească", Târgovişte, Editura Cetatea de Scaun, 2011.

Drept consular

1. Bonciog, Aurel, *Drept consular*, București, Editura „România de Mâine", 1996.
2. Donnadieu, James, *Les consuls de France,* Paris, 1923.
3. L.J.D Féraud-Giraud, *De la juridiction française dans les Echelles du Levant et de Barbarie*, t. II, Paris, 1866.

Charles de Martens, *Le guide diplomatique*, Leipzig/Paris, 1851.

Mulțumiri: această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/133675 „Inovare și dezvoltare în structurarea și reprezentarea cunoașterii prin burse doctorale și postdoctorale (IDSRC - doc postdoc)", cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

BDD-A21970 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:08:19 UTC)